

ROBERT MRÓZEK
Instytut Języka Polskiego
Polskiej Akademii Nauk
e-mail: rmrozek@gmail.com

DOI: <http://dx.doi.org/10.17651/ONOMAST.60.2>

Onomastica LX, 2016

PL ISSN 0078-4648

KONTYNUACYJNO-INNOWACYJNA AKTUALIZACJA ZADAŃ ONOMASTYKI

Słowa tematy cz ne: onimiczna (proprialna) sfera językowa, badawcze stanowiska analityczno-interpretacyjne — determinanty, aparat pojęciowo-terminologiczny, aktualizacja zadań badawczych

Konstruowanie w obrębie onomastyki ram autonomicznych teorii, służących odkrywaniu nowych eksponentów specyfiki proprialnej języka, jest zwieńczeniem kompleksowego opisu nazw własnych. Dążąc do całościowej charakterystyki tworów onimicznych, współczesna onomastyka winna uwzględniać: złożoność problematyki, jaka nawarstwia się wokół osi wyznaczonej przez obiekty onimiczne; motywacje i konteksty społeczno-kulturowe procesów nazwotwórczych, wytwory tych procesów na różnych poziomach językowego kontaktu wspólnot komunikacyjnych czy społeczności i grup dyskursywnych; podział owych nazw według przyjętych kryteriów kategoryalnych; prymarne i sekundarne funkcje nazw poszczególnych kategorii; właściwości strukturalno-gramatyczne i frekwencyjne reprezentantów wydzielonych grup nazewniczych i ich specyfikę onimiczną. Odsłania to i różnicuje kwestie funkcjonowania nazw poszczególnych kategorii w społecznym obiegu komunikacyjnym — oficjalnym i nieoficjalnym — z uwzględnieniem m.in. zjawisk paralelizmu i wariantywności nazewniczej w tekstach różnego typu, w tym literackich, oraz w relacjach intertekstualnych między różnymi dyskursami realizowanymi na dwóch zasadniczych poziomach: na poziomie spontanicznej codziennej komunikacji i na poziomie wyższych funkcji komunikacyjnych.

Oto zarysowany skrótowo przedmiot zainteresowań onomastów, którzy w zależności od rozwijających się na gruncie słowiańskim nurtów językoznawczych i reprezentowanych szkół badawczych oraz ukształtowanych w poszczególnych krajach centrów badań onomastycznych podejmowali i podejmują zróżnicowane metodologicznie próby całościowego opisu proprialnych składników leksyki, czyli onimii, oraz swoistych właściwości jej kategoryalnych komponentów (geonimów, antroponimów, zoonimów, chrematonimów, kosmonimów itd.). Zaznaczające się w stanowiskach analityczno-interpretacyjnych różnice w uj-

mowaniu odpowiednich elementów sfery onimicznej wynikają m.in. z preferowania określonej metody badawczej, która wnosi do interpretacji systemowej bądź niesystemowej pierwiastki własnego aparatu pojęciowo-terminologicznego. Imponujące efekty onomastycznych badań materiałowych w ostatnich dziesięcioleciach na obszarze Słowiańszczyzny w postaci regionalnych i ogólnokrajowych antropono- i toponomastykonów, opartych głównie na objaśnieniach etymologiczno-motywacyjnych, równie imponująco wzbogacone zostały seriami opracowań monograficznych oraz analitycznych prac wycinkowych, w których różnorodność celów badawczych decydowała o wyborze metod związanych z aktualnymi kierunkami lingwistycznymi. Najszerszy zakres miało zastosowanie analizy i pojęć strukturalistycznych do prób wykrywania specyfiki proprialne; celom tym służyła także coraz szerzej stosowana i doceniana metoda socjolingwistyczna. W pojedynczych wypadkach analiza nazewnictwa wiązała się z generatywizmem, w ostatnim zaś czasie zainteresowania interpretacyjne onomastów pobudził kognitywizm jako propozycja badawcza „łagodząca” dotychczasowy rygorystyczny metodologiczny. Pojawiają się prace odzwierciedlające analityczne inspiracje tzw. lingwistyki kulturowej.

Refleksję nad onimiczną sferą języka w jej zarysach ogólniejszych i segmentach wycinkowych, związaną z różnymi koncepcjami interpretacyjnymi, ożywiają aktualne inicjatywy badawcze odnoszące się do dwóch zasadniczych obszarów nazewniczych. Jeden z nich tworzą zasoby nazw ustalone i uzupełniane w dziejowych nawarstwieniach w obrębie poszczególnych kategorii, głównie antroponimicznej i toponimicznej, pozostające w obiegu komunikacyjnym o wyznaczonym zasięgu funkcjonalnym i społeczno-środowiskowym, podlegające w określonym stopniu odpowiednim zasadom normatywnym, które rygorystycznie determinują właściwości określonych nazw w sferze oficjalnych kontaktów językowych, mniej rygorystycznie — w językowych zachowaniach nieoficjalnych. Drugi zaś obszar, zmienny zakresowo, nie został ukształtowany ostatecznie ani pod względem stosowanych wzorców derywacyjnych, ani pod względem ich efektów ilościowych. Jeśli bowiem w tym pierwszym możliwe i konieczne z punktu widzenia praktyki komunikacyjnej uzupełnienia są niezbyt liczne, to drugi nacechowany jest niestabilnością zasobu nazw, kształtowanego doraźnie w wyniku aktów nazwotwórczych niezależnych od norm nominacyjnych. Obszar ten reprezentują m.in. zróżnicowane wewnętrznie zbiory chrematonimów.

Pod wpływem intensywnego rozwoju technologii informatycznych oraz globalnych i lokalnych przemian w komunikacji społecznej i interkulturowej, a także ścierania się dwóch tendencji: tendencji do językowych zachowań skonwencjonalizowanych, konserwatywnych, oraz przeciwstawnej tendencji do zachowań innowacyjnych, kreatywnych — współczesna rzeczywistość językowa ulega stałym przeobrażeniom. Od preferowanych w danej społeczności postaw,

zbliżonych czy to do tradycjonalizmu, czy do kreacjonizmu, zależy sposób komunikowania się jej członków, wchodzących do różnych grup dyskursywnych, które porozumiewają się częstokroć za pomocą różnych kodów.

Dynamika zmian w rzeczywistości pozajęzykowej — społeczno-ekonomiczno-kulturowej — i rzeczywistości językowej wywiera wpływ także na zmiany ilościowo-jakościowe w zasobie onimicznym i w obiegu komunikacyjnym jego elementów. Obieg ten jest nie tylko zróżnicowany na trzech poziomach kontaktu językowego — ogólnonarodowym, lokalnym i indywidualnym — ale także zdeterminowany sytuacyjnie i okolicznościowo w dwóch różnych typach przestrzeni komunikacyjnej: przestrzeni spontanicznej, codziennej komunikacji oraz przestrzeni o wyższych funkcjach komunikacyjnych, odnoszącej się do publicznego, oficjalnego komunikowania się (por. Gajda, 2000). W obu przestrzeniach jednak użycie odpowiednich środków językowych, w tym składników proprialnych, nie jest bezwzględnie zdeterminowane, gdyż użytkownik języka dysponuje określonym repertuarem możliwości i wybiera czy stosuje środki językowe uzależnione od jego kompetencji, kierując się także intencjami, interakcją z partnerami, zwyczajami środowiskowymi itd.

Z sygnalizowaną kumulacją determinantów użycia odpowiednich nazw własnych i form nazewniczych wiąże się potrzeba stosowania kumulatywnych metod badawczych. Możliwość taką stwarza np. teoria dyskursu, która, nie neutralizując metod psycho-, socjo- i pragmalingwistycznego opisu funkcjonowania propriów w komunikacji, łączy je — jak można sądzić — w nadrzędnej formule interpretacyjnej i pozwala na kompleksowe ujęcia zjawisk wariantywności i paralelizmu nazw własnych w ich wielce zróżnicowanym użyciu praktycznym w różnorodnych dyskursach prostych i złożonych, a tym samym — zjawisk nazewniczych związanych z zachowaniami kreatywnymi użytkowników języka, przejawiającymi się w swoistej twórczości antroponimicznej (np. przezwiskowej), mikrotoponimicznej (na poziomie mikro sytuacyjnego uzusu), zoonimicznej (głównie w obrębie tzw. urbozoonimii) czy chrematonimicznej.

Społeczności czy grupy dyskursywne w obrębie wspólnot i mikrowspólnot komunikacyjnych należy łączyć ze współcześnie steoretyzowanym pojęciem dyskursu w trzech głównych jego wymiarach: formalnym, funkcjonalnym i interakcyjnym. W pierwszym dyskurs pojmowany jest jako forma użycia języka (wybór i zastosowanie odpowiedniego kodu, np. ogólnego, dialektalnego, socjolektalnego), w drugim — jako zdarzenie komunikacyjne, w którym użycie języka służy przekazywaniu różnych idei i przekonań oraz wyrażaniu emocji, w trzecim zaś — jako forma wyrażania interakcji werbalnej w sytuacjach społecznych. Uwzględnienie nazw własnych jako składników leksyki w zintegrowanym opisie tych trzech wymiarów dyskursu umożliwia wskazanie uzależnień swoistych adaptacji dyskursywnych nazw oraz ewentualnych aktów kreacji od kategorii

propriów i charakteru dyskursu, realizowanego w warunkach oficjalności bądź nieoficjalności w obrębie dwóch wspomnianych przestrzeni komunikacyjnych.

Związane z różnorodnością metodologiczną i teoretycznymi ujęciami problemowymi w obrębie onomastyki rozbudowywanie aparatu pojęciowo-terminologicznego naraża autorów prac na rozmaite trudności w konsekwentnym, odpowiadającym istocie analizowanych zjawisk, stosowaniu określonych terminów. Trudności te ujawniają się już jednak nierzadko na poziomie elementarnego rozróżniania tego, co onomastyczne, czyli związane z onomastyką jako dyscypliną badawczą, a co onimiczne, czyli dotyczące onimii jako zbioru bądź systemu nazewniczego i przedmiotu zainteresowań onomastyki. Ilustrują to liczne przykłady dwuznaczności i nieuzasadnionej równoznaczności użytych terminów: *onomastyka* — *onimia*, *onomastyczny* — *onimiczny*, poświadczone następującymi cytatami: „badania dialektów i *onomastyki* na pograniczu”; „podporządkowanie *onomastyki* systemowi językowemu”; „*onomastyka* danego utworu literackiego”; „*onomastyka* współczesnych czasopism”; „podsystemy *onomastyczne*”; „słownictwo *onomastyczne*”; „wyrazy *onomastyczne*” itd. czy wymiennie: „zjawiska *onomastyczne/onimiczne*”, „system *onomastyczny/onimiczny*”. Pojęcie *systemu* wiąże się, jak wiadomo, wyłącznie z onimią, z uzasadnionym w praktyce badawczej dostrzeganiem w uporządkowanym kategorialnie zbiorze nazw swoistych powiązań, zależności, odpowiednich relacji wewnętrznych z konsekwencjami onimicznymi i komunikatywnymi tych zjawisk, uzależnionych genetycznie głównie od kontekstu społeczno-komunikacyjnego.

Sięganie do nowych teorii wnosi do analizy onomastycznej nowe pojęcia, a z nimi nowe terminy, które, nawarstwiane na dawniejsze i powszechnie stosowane, prowadzą w krańcowych przypadkach do terminologicznego chaosu, gdy to samo zjawisko określają różne terminy, używane także w innych kontekstach. Chaos ten potęguje się na gruncie ogólnosłowiańskiej konfrontacji. Dodatkowe konsekwencje tego stanu uwidaczniają się na poziomie stosowanych klasyfikacji materiału onimicznego, opartych na różnie rozumianych podstawach terminologicznych.

Kiedy przed półwieczem Jan Svoboda formułował wyjściowy projekt ogólnosłowiańskiej terminologii onomastycznej, postulując jej uporządkowanie i uzupełnienie na podstawie pochodzących z różnych obszarów słowiańskich przykładów terminologicznych uchybień, przytaczał m.in. cytaty, które znajdują żywą kontynuację w dzisiejszych tekstach. Postulat jest zatem nadal aktualny, choć wydany później po wielu dyskusjach i uzgodnieniach komisyjnych słownik przyczynił się do częściowego ujednoczenia terminologii słowiańskiej. W projekcie wstępnym J. Svobody, a także w polskiej jego wersji M. Karasia (1968), ślad terminologicznego wyodrębnienia znalazły dwie subdyscypliny onomastyczne: *antroponomastyka* (różnicowana wewnętrznie przez

S. Rosponda na psycho- i socjoantroponomastykę) oraz toponomastyka (obejmująca m.in. hydronomastykę) jako działy związane badawczo z antroponią i toponiłą. Niezwykle pomnożenie w rzeczywistości językowo-komunikacyjnej ostatnich dziesięcioleci zasobów nazewnictwa poszczególnych kategorii, szczególnie zaś chrematonimii, wpływa na subdyscyplinarne wyodrębnianie się także chrematonomastyki (określanej też w środowisku słowackim logonomastyką — związaną interpretacyjnie z logonimami, czyli głównie tzw. instytucjonalizmami), a także zoonomastyki i kosmonomastyki.

Można jeszcze przypomnieć, że oprócz kryterium przedmiotowego, związanego z poszczególnymi kategoriami nazw, onomastykę różnicuje się wewnętrznie według kryterium metodologicznego, czyli preferowania określonej metodologii. Utrwalonym już w tradycji analitycznej swoistością stosowanych metod działem jest onomastyka literacka, objaśniająca rodzaje, funkcje i związki nazewnictwa z nurtami stylistycznymi w tekstach literackich. Preferencyjne uwzględnianie w analizach metod socjolingwistyki i dyscyplin społecznych z nią związanych stwarza podstawy do wyodrębnienia onomastyki socjolingwistycznej lub socjoonomastyki. Szczególna koncentracja na związkach właściwości nazw z dziejowym rozwojem języka i odpowiednich metodach pozwala wydzielać onomastykę historyczną. Podstawy teoretyczno-metodologiczne onomastyki porównawczej, wyróżniającej się konfrontatywnym opisem systemów onimicznych (lub ich elementów) pokrewnych bądź niepokrewnych języków, określił V. Blanár (1998). Po przystosowaniu do specyfiki sfery własnej języka i jej komponentów kategorialnych założeń lingwistyki kulturowej można wyodrębnić onomastykę kulturową (dotychczasowe propozycje eksponujące ten sztyd na ogół nie są metodologicznie innowacyjne, ponieważ nawiązują do występującej od dawna w analizie nazewniczej tzw. motywacji kulturowej).

Wewnętrzne różnicowanie onomastyki ma charakter porządkujący wtedy, kiedy uświadamiane są jasne w danym opisie propriów cele tego opisu i jego zakres w powiązaniu z odpowiednią subdyscypliną onomastyczną, wyraziście wytyczającą kompetencyjność analityczną na podstawie własnej metody lub metod przyswojonych, z ustalonym już lub proponowanym subpołem terminologicznym. Systematyczne porządkowanie obszaru metodologiczno-terminologicznego jest więc zadaniem podstawowym i badawczą koniecznością, umożliwiającą m.in. kompromisową akceptację ogólnosłowiańskiej wersji terminologicznej. Jest to istotny wymóg w kontekście intensyfikującej się regionalizacji inicjatyw onimizacyjnych, gdyż w aktach nominacyjnych różnicują się rozmaite procesy, np. toponimizacji czy antroponimizacji apelatywów, ale też transonimizacji.

Wytworami tych procesów są skategoryzowane najczęściej wielowarstwowe typy nazewnicze, kształtowane w konkretnych środowiskach komunikacyjnych,

a więc determinowane m.in. starszymi i nowszymi stosunkami etniczno-językowymi, społeczno-kulturowymi czy administracyjnymi. Zasięg obiegu komunikacyjnego poszczególnych składników owych typów wyznaczają zaś trzy główne poziomy społeczno-kontaktu językowego: ogólny, regionalny i lokalny, przy czym na poziomie lokalnym kształtują się stosunki nazewnicze w obrębie mikrowspólnot miejskich i wiejskich, które decydują o jakościowych i ilościowych właściwościach takich zasobów, jak mikrotoponimia miejska czy anojkonimia, a także w obrębie grup środowiskowych i rodzinnych, wywierających m.in. znaczny wpływ na zasoby antroponimiczne, w tym np. na wybór i funkcjonowanie imion czy tworów przezwiskowych.

Wspomniane poziomy obiegu i kształtowania tworów nazewniczych krzyżują się z płaszczyznami innego układu hierarchicznego, modelowanego przez właściwości i charakter kontekstu społeczno-komunikacyjnego, mianowicie z płaszczyznami oficjalności i nieoficjalności jako kategoriami onimicznymi, znacznie różnicującymi sferę stosunków proprialnych.

Uwzględniając wszystkie sygnalizowane tu przejawy aktualizacji zjawisk sfery proprialnej w praktyce językowej, nietrudno wykazać przydatność czy też konieczność uwzględnienia szczegółowych badań regionalno-środowiskowych. Określony obszar onimiczny kumuluje bowiem chronologiczne nawarstwienia starszych i nowszych skategoryzowanych tworów systemowych, nierzadko podporządkowanych zarówno zregionalizowanej specyficie procesów i stosunków nazewniczych, jak i regionalnej specyficie stosunków oraz właściwości językowych (por. też m.in. Šrámek, 1986).

Dotyczy to przede wszystkim nowszych składników systemów (np. antroponimicznego czy mikrotoponimicznego), ustalających się w bezpośrednim związku z tworzywem terytorialnych odmian języka, dialektów i gwar. Jakościowe wyznaczniki tego związku decydują o skali regionalizacji zjawisk i procesów nazewniczych. Przejawia się ona m.in. w zasięgach przestrzennych oraz produktywności określonych typów nazewniczych, w szczególnej aktywności jednych formantów i neutralności innych, a także w pewnych osobliwościach funkcjonalnych. Uwidacznia się to szczególnie w odsłanianiu mechanizmów funkcjonowania w toponimii komponentów podsystemu anojkonimicznego, czyli nazw obiektów lądowych i wodnych. Nazwy te — jako składniki regionalnego, zwłaszcza lokalnego kontekstu onimicznego — podlegają różnorodnym układom relacyjnym, wyznaczającym m.in. opozycyjność formalną między nazwami lądowymi i wodnymi (np. *Ciepła Dolina* : *Cieplica*, zob. Mrózek, 1993). Relacyjność ta determinuje różnorodne procesy nazwotwórcze w obrębie systemu anojkonimicznego, którego elementy ulegają weryfikacyjnym przekształceniom strukturalnym, dyktowanym potrzebą wyrazistej ekspozycji funkcji denotacyjno-indywidualizującej nazw systemowych. Przekształcenia te obejmują

mują m.in. eliptyczne nazwy adiektywne (jak np. *Mostowy, Zadni*), wywodzące się z opozycyjnych zestawień nazewniczych (typu *Mostowy Staw : Mostowy Potok* — *Mostowy : Mostowy Potok*), jako wynik procesów regulacyjnych, zarówno wewnątrzsystemowych, jak i determinowanych przez obieg komunikacyjny nazw. Lokalny typ kontaktu językowego sprzyja bowiem powstawaniu tworów eliptycznych, prowadząc jednocześnie do wariantowości nazewniczej (por. Mrózek, 1994). Równoległe mogą bowiem funkcjonować pierwotne zestawienia dwuskładnikowe, po elipsie ustępujące w niektórych wypadkach — jak to poświadczają dane źródłowe (zob. Mrózek, 1990) — zuniwerbizowanym wariantom derywacyjnym (np. *Potok Powieśny : Powieśny : Powieśnik*). W procesach uniwerbizacji nazewniczej uczestniczą różne wykładniki nazwotwórcze (jak w nazwach: *Chładniak, Jastrzębiec, Podbagniacz, Zapłotnik*), niekiedy w funkcji topoformantów konkurencyjnych, wpływających na obecność w systemie wariantów strukturalnych (np.: *Bagieniak : Bagienik*). O zróżnicowanych zasięgach aktywności tych wykładników decyduje m.in. regionalny wymiar specjalizacji funkcyjnej niektórych z nich, jako jeden z możliwych wyznaczników specyfiki systemowej.

Tylko szczegółowe badania diachroniczne pozwalają odsłonić zregionalizowaną dynamikę sygnalizowanych zjawisk toponimizacyjnych, zmierzających do stabilizowania określonych relacji międzyskładnikowych w systemie nazewniczym, kształtowanym na poziomie lokalnych wspólnot językowych. Czysty lub mieszany etnicznie charakter tych wspólnot określa determinatywnie nie tylko stopień komplikacji stosunków językowo-nazewniczych, lecz także podstawy metodologiczne badań.

Znaczne zróżnicowanie szeroko rozumianych procesów nazwotwórczych (a więc nie tylko toponimii, ale i całej sfery proprialne), związanych z fazami nominacji i postnominacji oraz środowiskowymi uwarunkowaniami komunikacji językowej, wymaga stosowania w celach analityczno-interpretacyjnych takich procedur badawczych, które w uzasadnionych wypadkach uwzględniają penetrację regionalistyczną. Stwarzają one bowiem większe możliwości ustalania sygnalizowanych tu przykładowo uzależnień systemowych, produktywności i żywotności określonych kategorii i typów nazewniczych, zmian w ich obrębie, motywowanych czynnikami wewnątrz- i zewnątrzsystemowymi, a także uzależnień od specyfiki faktów językowo-dialektalnych. Dzięki uszczegółowionej dokumentacji tych faktów istnieje możliwość nie tylko synchronicznego opisu badanych zjawisk sfery proprialne, ale także diachronicznego spojrzenia na ustalanie się i właściwości czy to subsystemu toponimicznego, czy to antroponimicznego i innych jeszcze komponentów owej sfery. Ujęcia te w kompleksowym wymiarze służą w efekcie ponadregionalnym uogólnieniom.

LITERATURA

- Bla nár, V. (1996). Teória vlastného mena (status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii). Bratislava: Veda. Vydavateľ'stvo Slovenskej akadémie vied.
- Bla nár, V. (1998). K základom porovnávacej onomastyki. W: M. Majtán, P. Žigo (red.), Zborník materiálov. 13. Slovenská Onomastická Konferencia, Modra–Piesok 2.–4. októbra 1997. Bratislava: Filoz. Fak. Univ. Komenského, s. 9–13.
- Gajda, S. (2000). Współczesna polska rzeczywistość komunikacyjno-językowa i jej modelowanie. W: R. Mrózek (red.), Kultura — język — edukacja, 3. Katowice, s. 105–115.
- Karaś, M. (1968). W sprawie polskiej terminologii onomastycznej. *Onomastica*, 13, s. 352–360.
- Lubaś, W. (1984). Metoda socjolingwistyczna w badaniach onomastycznych. *Makedonski jazik*, 35, s. 159–164.
- Mrózek, R. (1990). System mikrotoponimiczny Śląska Cieszyńskiego XVIII wieku. Katowice: UŚ.
- Mrózek, R. (1993). Mikrotoponimiczne motywacje rekonstrukcji historycznodialektalnych na pograniczu językowym. W: S. Warchoł (red.), Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich. Księga referatów Międzynarodowej Słowistycznej Konferencji Naukowej w Lublinie i Zamościu 25–28 kwietnia 1989 roku. Lublin: UMCS, s. 165–170.
- Mrózek, R. (1994). System onimiczny a badania regionalne. W: J. Svoboda (red.), Jazyk a literatura v česko-polském kontextu. Ostrava: Universitatis Ostraviensis, s. 33–38.
- Mrózek, R. (1998). Historyczna onomastyka a badania historycznojęzykowe (aspekty metodologiczne). W: M. Majtán, P. Žigo (red.), Zborník materiálov. 13. Slovenská Onomastická Konferencia, Modra–Piesok 2.–4. októbra 1997. Bratislava: Filoz. Fak. Univ. Komenského, s. 33–37.
- Mrózek, R. (2003). Mikrotoponimy jako językowe wyznaczniki przestrzeni kulturowej. W: Z. Kaleta (red.), Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie. Warszawa: Słowistyczny Ośrodek Wydawniczy, s. 197–202.
- Mrózek, R. (2006). Apelatywna sfera językowa a sfera onimiczna — przed- i poglobalizacyjny problem onomastyki. W: Z. Abramowicz, E. Bogdanowicz (red.), Onimizacja i apelatywizacja. Białystok: Uniwersytet w Białymstoku, s. 153–164.
- Mrózek, R. (2007). Innowacyjność onimiczna a innowacje badawcze. W: A. Cieślíkowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek (red.), Nowe nazwy własne — nowe tendencje badawcze. Kraków: Wyd. Pandit, s. 20–28.
- Šrámek, R. (1986). Teorie onomastiky a roviny propriálního pojmenování. *Slovo a slovesnost*, 47, s. 16–28.
- Šrámek, R. (1999). Úvod do obecné onomastyki. Brno: Masarykova univerzita.

SUMMARY

THE CONTINUING AND INNOVATIVE UPDATE OF ONOMASTIC TASKS

The changes in the paralinguistic (social, economic, cultural) and linguistic sphere influence the quantitative and qualitative changes in a categorically diversified onomastic resource and the communicative flow of its elements on three levels of linguistic contact — nationwide, local and individual. The flow is additionally determined in the sphere of spontaneous everyday communication and in higher communicative functions (official linguistic behaviour). The accumulation of determinants which allow the usage of appropriate names and appellative forms (official and unofficial, e.g.

diminutives, feminisms) involves the application of cumulative research methods, including psycho-, socio- and pragmalinguistic description of proper names functioning in communication. The contemporary theory of discourse in its three dimensions — formal, functional and interactional gives this possibility. It also requires the constant specification and standardization of Neoslavonic onomastic terminology.

Key words: onomastic linguistic sphere, analytic and interpretative research attitudes — determinants, conceptual machinery and system of terminology, the update of research tasks